

A Társaság



Hofmann Péter altábornagy, a róla elnevezett hadtest parancsnoka,
a Kárpátok hős védője. A német császár az első és másodosztályu vaskereszttel
tüntette ki.

Balogh Rudolf felv.



D. HOBÉ & CO
LIKÓR KÜLÖNLEGESSÉGEI

HOBÉ TRIPLE SEC
HOBÉ CHERRY BRANDY
HOBÉ CRÈME D'ANANAS
HOBÉ CRÈME DE BANANE
HOBÉ CRÈME DE CACAO
HOBÉ CRÈME DE MENTHE
HOBÉ CRÈME DE VANILLE

SPEZIALITE
HOBÉ GRAND MONARQUE

HÖLGYEKNEK LEGJOBBAN AJÁNLJUK A

KRIEGNER-FÉLE

AKÁCIA-SZÉPÍTŐ-

AKÁCIA-KRÉM 2 K, SZAPPAN 1'20 K,
POUDER 1'20 K. — Kapható mindenütt.

SZEREKET

BARAKONYI **KOVÁCSY FERENC** BORTERMELŐ

Sajáttermésű TOKAJHEGYALJAI borairól.

SZŐLŐK :: TÁLLYÁN :: PINCÉK

Valódi garantált tiszta Tokaji borok minden
előkelő bor- és csemegeüzletben kapható.

KIÁLLITÁSI KITÜNTETÉSEK:

Szeged	1876	S.-A.-Ujhely	1881	Budapest	1896
Páris	1878	N.-Kikinda	1884	Páris	1900
Székesfehérvár	1878	Budapest	1885	Pozsony	1902
Kassa	1880	Brüsszel	1888	Pécs	1907

Vezérképviselő:

KARÁCSONYI FERENC BUDAPEST, VI., Podmaniczky-u. 10.

Ajarság RÉSZÉRE HIRDETÉSEK FELVÉTELEK A LAP KIADÓHIVATALÁBAN:
RITZ-SZÁLLÓ, BUDAPEST.

Rácz Dániel

Budapest,

IV., Király-utca 2.

A BIKSZÁDI VIZ

szerencsés vegyi összetételénél fogva hatásában
felülmúlja a gleichenbergi, emsi, seltersi vi-
zeket. Ideálja a lugos-sós ásványvizeknek
s igazi gyógykincs a szenvedő em-
beriség számára. Idült hurutos
bántalmak, vesekő, angol-
és görvélykór pompá-
san orvosolhatók

Kitűnő asztalviz.

vele.

Kitűnő asztalviz.

A legjobb német pezsgő!

FEIST-FELDGRAU

FEIST-CABINET

FEIST-CORDON

FEIST-ROTWEIN-SEKT

FEIST PEZSGŐGYÁR r.-t., Frankfurt a. M. Alap. 1828.

Főraktár Magyarország részére:

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 10. Telefon 81-84.

Téli divat.

Földszint: bársonyok, posztók, divatkelmék
és selymek.

Első és második emelet: utcai-, séta- és
estélyi ruhák. Prémárúk, bundák, szörme-
garnitúrák, echarpes és karmantyú.

ÁRVAY JÁNOS ÉS TÁRSA

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI UDVARI SZÁLLÍTÓ

BUDAPEST, V., BÉCSI-UTCA 9. SZÁM.

ALAPITTATOTT 1849.



LITTKÉ

Casino
for England
Cremant Rosé
Sport

A Társaság

SZÉPIRODALMI ÉS KRITIKAI HETILAP

A PARK-KLUB, AZ URI-KLUB, A GOLF-KLUB, A MAGYAR UNIO-KLUB ÉS A POZSONYI URI-KLUB HIVATALOS LAPJA

FŐSZERKESZTŐ: DOBAY ISTVÁN DR. – TÁRSSZERKESZTŐ: SZÉNÁSY SÁNDOR DR. EGYETEMI MAGÁNTANÁR.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, RITZ-SZÁLLÓ. – TELEFONSZÁM: 60-88.

II. évf.
42-dik szám.

Előfizetési árak: egy évre 18 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5 kor. Egyes szám ára 40 fill.

Budapest,
1915 október 21.



Bálint János felv.

Az elfoglalt Belgrád: Tréncsapatunk a szerb parton.

RUTH

-KAPKELETI TÖRTÉNET-

IRTA:
LÁZÁR ISTVÁN
ILLUSZTRÁLTA:
MARTON FERENC



XVII.

Aranykalitka.

— Most is, mikor eljöttem hazulról, a nyakamba kapaszkodott s nem eresztett: miért nem veszel, óh Boáz atyám, cifra köntöst? Azt akarná, hogy úgy járjak, mint egy fiatal legény, ki feleség után sóvárog... Hol a köntösöm szegélyét igazgatja, hol a szakállamat fésüli gyöngyös fésűjével, s azt akarná, hogy mindig mosolyogjak, hogy az ábrázatomról tűnjék el a ránc... Naómi Boáz szemébe mosolygott.

— Jól is teszi! Miért ne járhatnál te, édes bátyám, szép cifra köntösben, mikor olyan módod vagy, hogy aranygúnyát is viselhetnél? S hogy öreg vagy? Ilyet nekem ne mondj, mert egyszeribe megszidlak... Hiszen — hála Teremtő Istenednek — olyan vagy te még, mint egy szép, virágzó legény!

Boáznak jól esett, noha bölcs ember volt. Bölcs, bolond: ebben a dologban mind egyforma, ha egyszer férfiember. Még sem hagyta szó nélkül:

— Öregnek ugyan nem érzem magam, de hát már fiatal sem vagyok... Sok kenyeret megettem életemben, sok napot értem, bizony, annyit, hogy, ládd, a szakállam is megfakult... Ugy látszik, te is úgy tész velem, óh kedves néném, mint az az ugra-bugra égőszemű aranymókus!

(Ugy bizony, mert már ketten megcsinálták a haditervet a szívek törbeccsalására.)

— Már megbocsáss, kedves bátyám, de adj hálát az Istennek, hogy ilyen viruló vagy! Hány hetyke legény nyel kiállhatnál szépségre, erőre egyaránt, sőt még littyet is hányhatnál nekik nem egy tekintetben... A férfi sohasem vén, ha öreg is, csak annyi esztendő, ahánynak a terhét érzi a válla perecén... Te pedig erős vagy, mint az oroszán! Ugy, ugy... Hatalmas vagy, temérdek birtokod vagy, föl, Efráta felé, s még a fejedelmeknek sincsen nagyobb tekintélye, ezt én mondom neked, nénéd, öreg Naómi!

Boáz elnevette magát ropogósan.

— Hm!... Mint egy legény?... No, ezért megöszülhettem! Hanem te se mondd nekem, hogy öreg vagy, mert én is megszidlak tégedet... Bizony, te nem vagy öregasszony, s még nem egy szerelmes kérőd akadna egész Bethlehemben!

Naómi lemondóan legyintett.

— Te csak tréfálsz, vagy vigasztalni akarsz engemet. Én nem búsulok, óh Boáz, hogy megöregedtem. Az asszonyféle olyan, mint a nemes termőfa, elhullatja leveleit, azután kiszárad. Öreg vagyok biz' én, de elvégeztem rendeltetésem, noha még előttem kipusztultak én szép csemetéim...

Bánatos mosoly ömlött el ráncos arcán, de kis idő múlva öreg szemében ismét megcsillant a dévajság tüze. Azt mondja Boáznak:

— Van nekem vőlegényem, csakugyan van: Halál apónak hívják a szegényt... Hanem rajtad csudálkozom, óh Boáz, ha kérdésem nem esik terhedre! Még pedig azon csudálkozom, hogy áldott, jó feleséged után, ki már régen az Istené lett, sohasem gondoltál arra, a mire most én gondolok...

Sálmon fia elkomolyodott.

— Nem akartam...

— S miért nem?

— A gyermekek mián. Az asszony mostoha gyermekeiben az ura első feleségét üldözi s ennek emlékében ismét az urát üldözi. A ki pedig az urát üldözi, az önmagát üldözi. Perpatvar és háborúság indul az ilyen házban s nem lesz békesség!

— Csakhogy találtak olyan fehérepek is, kik nem vadásszák az ő férjük drága életét, noha azt mondja a példaszó, hogy még a legjobb asszony is vadássza...

— Találtaknak, de hol? Ki bizonyos abban, hogy olyan feleséget talál, ki veszekedés s istentelen háborúság helyett jóillatot csinál az ágyasházban mirrhából, áloesből és fahéjból! Ki bizonyos e felől?

— A kedves asszony megtartja a tisztességet (mondja a példaszó), miképen a hatalmasok megtartják a gazdagságot. Nem az vagyon-e a régi példabeszédben, hogy: «mint a' disznó orrában az aranyperetz: olyan a' szép asszony, a' kinek nintsen okosága»? Jó félni a rossztól, de ti, férfiak a jótól is féltek a rosszak mián... Most csak gondold meg, kedves bátyám, mennyi apró-cseprő terhet levett volna vállaidról egy ügyes gazd'asszony!

— Tudom én ezt, de nem mertem. Áldott feleségem, ki az Uré lett, igen-igen kellemetes, jószívű, igaz fehérepe volt, s nem akartam szent emléket megcsúfolni. Nem akartam, hogy gyermekeim rideg kézre menjenek, inkább én szenvedtem a másfélezer szolgál minden gondját, terhét.

— Mért nem tudakozódtál öregasszonyoknál, kik ismerik a fiatalokat? Ajánlottak volna azok neked való asszonyt eleget... Jaj, be' éhhetetlenek vagytok ti, férfiember!

Most Boáz is kivetette az ő kicsi csapdját.

— No, te öregasszony! — nevetett. — Te magad



Ajánlj hát egy nekem valót...

mondta, hogy az vagy . . . Ajánlj hát egy nekemvalót, s ha te ajánlod, hitet teszek rá, hogy elveszem! . . .

Maga is szinte megijedt attól, amit mondott; lehuntya szemét, hogy ne lássa saját zavarát Naómi mosolyában.

— Hát én kit ajánlhatnék neked, óh kedves bátyám? — kiáltott föl alig palástolt örömmel. — Rég elmentem én Bethlehemből s nem ösmerem a mostani fiatalokat . . . Aztán meg hátha nem is vennéd el, kit én mondanék, s így szégyenben maradnék?

— Elvennem, — mondta Boáz komolyan, — mert tudom, hogy a kit te mondanál, az méltó volna atyáim nevéhez szépségre, jóságra egyaránt . . . Megbíznám én a te szemedben, kedves néném, mert igaz és hűséges a te tiszta elméd gondolatja . . .

Naómi megfogta Boáz kezét szeretetteljesen.

— Örvendez a lelkem, hogy így megbízol énbennem . . . Óh, nagyon jól esik nekem! . . . De mondd csak, kit ajánlhatnék, vajjon vagy-on-é Bethlemben olyan asszonyember, ki méltó Sálmon fiának a szerelmére?

Sálmon fia szomoruan mosolygott.

— Szerelem . . . elmúlt a nyár . . . nekem jószágos szív kéne, ki megbecsülné a szelid őszi nap-sugárt . . . Olyan kéne, ha tudnál egyet! Kit a gyermekeim is szeretnék . . .

Naómi szeme megnedvesedett a csendességben.

— Én édes bátyám, hogyan mondhatnék neked való feleséget, mikor egyet sem ismerek lélekben a bethlehemi asszonyok közül?

— Az sem volna baj, ha származásra nézvést nem is e városból való, csak . . .

Összemosolyogtak.

— Igen nehéz az asszonyt kiösmerni, — aggodalmaskodott Naómi. — S igazán szólva, nem is merném kezemet a tűzbe tenni senkiért, mert a fiatalok közül csak egy asszonyról tudom tisztabizonyosan, hogy igaz és hűséges szívé . . . — suttogta haloványan.

— S ki volna az? — kérdezte Sálmon fia szorongó tekintettel. — Miért hallgatsz?

— Nem merem . . .

— Bátran!

— Ruth . . . -- zokogta csendesen.

Tavaszi fény lobbant föl Boáz nagy szemében.

— Elveszem! . . .

De kialudt ez a fény, mint valamely fáklya, mely eltűnik a ködben . . .

— Óh, hogyan jöhetne énhozzám feleségül, ki ilyen szép és áldott az asszonyok között?

— Ruth szeret téged, én kedves bátyám! — motyogta Naómi boldogan. — Én tudom, hogy szeret, igen szeret . . .

Összeborult a két öreg s kedvesen becézgették egymást, mint a jó testvérek. Sálmon fiának aranyeső hullott a szeméből.

— Óh, vedd ki belőle, hadd tudjam, édes néném, mert én is szeretem őt . . . igazán szeretem . . . Elnéztem az ő kedves alakját, mikor a te árva kenyeredet vérpettyes kézzel szedegette az éles tarlóból . . . Megláttam én a lelkét, s azt mondom: Hallelujáh, — mert ha megbizonyosodom, akkor lakodalmi sípok, hárfák és üstdobok szólnak a napon, mikor a bornak való szem kibíborodik én szólóhegyemben . . .



Zichy János Géza és Pál grófok, mindketten a 7-es közös huszárezredhez vonultak be. Strelisky felv.

A KARKÖTŐ ÓRA.

Átlőtt szívvel, holdvilágos éjen
Kinn feküdt egy tiszt a csatatéren.
Arca sáppadt, s hideg mint a jég,
Hősi lelke égbe szállott rég.
Ámde, mintha mi sem történt volna
És a világ sorja tovább folya,
Rászijjazva a kihült csuklóra,
Ketyegett egy kis karkötő óra.

Gödröt jöttek ásni virradóra
S még akkor is ketyegett az óra.
Lehajol egy őszhaju majór
S a sirásó katonákra szól:
„Várjunk még egy kicsikét legények,
Van még benne egy parányi élet!
Ne szálljon a földbe koporsója
Addig, amíg meg nem áll az óra . . .“

Hátramaradt két huszár mint strázsa
A karkötőórára vigyázva.
Másnapra, hogy leszállott az éj,
Győzelmi dalt fujt arra a szél.
Harmincezer orosz foglyot hoztak
És a tisztek mégis szomorkodtak.
Mert jött a két huszár és így szóla:
„Ezredes úr! Megállott az óra! . . .“

Lovász Károly.

Megjelent az 1916. évi

HÖLGYEK NAPTÁRA

Szerkeszti: S. BOKOR MALVIN.

Kapható minden könyvkereskedésben.



Bolgár ágyuk szállítása szerb területen.

CSEND A FRONTON.

Délnyugati hadszíntér, 1915. szeptember.

Szokatlan meleg az idei szeptember az olasz határ közelében. Az ellenség déli szünetet tart. Csillogó kigyó vonaglik a völgy ölén: a szikláról sziklára rohanó hegyi folyam gyöngyösrre szórt hullámtömege tompa opálfényben világít a sötét fenyősorok közül.

A mi állásaink az *S.* község fölötti magaslatokon rejtőznek. A tekerő folyó átkarolja a pirosfedelű házak szétszórt sorát, messziről *D.* vékony tornya integet. Keletre a pockensteini romok, Aquileja patriarchájának elpusztult vára feketéllik. Nyálkás őszi napsugár aranyos világításában fürdik az előttem elterülő pompás tájkép. Lepihent csend.

Furcsa érzés: tudni, hogy a paradicsom rövid órák mulva borzalmak poklává változik. A rövid pihenő alatt sem szünetelnek a háboru izgalmas játéka. Mellettem a fedezékben kopogva szól a telefon tompított csengője. Sándor hadnagy beszél és jegyez: *K.* hegyhatáron, a *h...* magaslat közelében ujonnan beépített üteget fedeztünk fel. A hegygerinc mögött csapateltolásokra következtető mozdulatokat figyelünk meg...

Ez a mi csapattestünknek szól. Az utolsó nagyobb támadás óta három nap telt el, s bár az olaszok minden nekirugaszkodása véres halmokban omlik össze, *ezt* az átjárást mindenáron megakarják szerezni. A drótsövényeken rothadó hullacafatok lógnak, sem ők, sem mi

nem tudjuk eltakarítani napok óta a borzalmas tete-meket. A kiből csak a fejobbja látszik, golyózápor fogadja. A nap ferdére siklik a horizonton. A világítás az olaszoknak kedvez, minket vakít a fény. Vége a csendnek, kezdődik a háboru. Rejtett tűzforrásból száz halált indít utra az ellenség. Fehér porfelhő kavarg, sziklák repednek, hegyes kőszilánkok éles füttyszóval röpködnek, minden talpalattnyi helyre gránátok százai zuhognak. Tüzereink sziklába épített olasz üteget fedeznek föl s tiszta pontossággal viszonzák lövéseit. Öreg medvéink is megindulnak. Egész sziklarétegek válnak el a hegyháttól s lavinamódra dörögve rohannak. Utjukban utat vágnak az öreg fenyvesek között. A következő találás megnyitja a sziklafalat s mint lerángatott függöny mögül kivillan az óriás ágyucső. Még egy iszonyu dörrenés s a feltárt aknában az ágyuszörny helyét csak a felkavart romhalmaz mutatja. A hatás pillanatnyi, az olasz tüzelés percekre gyengül csak, s mig eddig széles frontra ömlött, most szűkre szorul olyan tömegben, melyet elképzelni is borzalom. Egy gyönyörű alpesi falu, dombján világhíres hatalmas szállóval, tíz perc alatt romhalmaz.

S mintha az ötemeletes épületből kifutó lángoszlop lenne az adott jel, lengő kakastollas tömegek törnek elő az erdőkből: a *k...* magaslat elfoglalását tüzték ki célul. Vad kiáltással, rekedt ordítózással bátorítják egymást a rohanó katonák, nálunk némaság, aggasztó csend fogadja a közeledőket. Egyetlen lövés sem esik

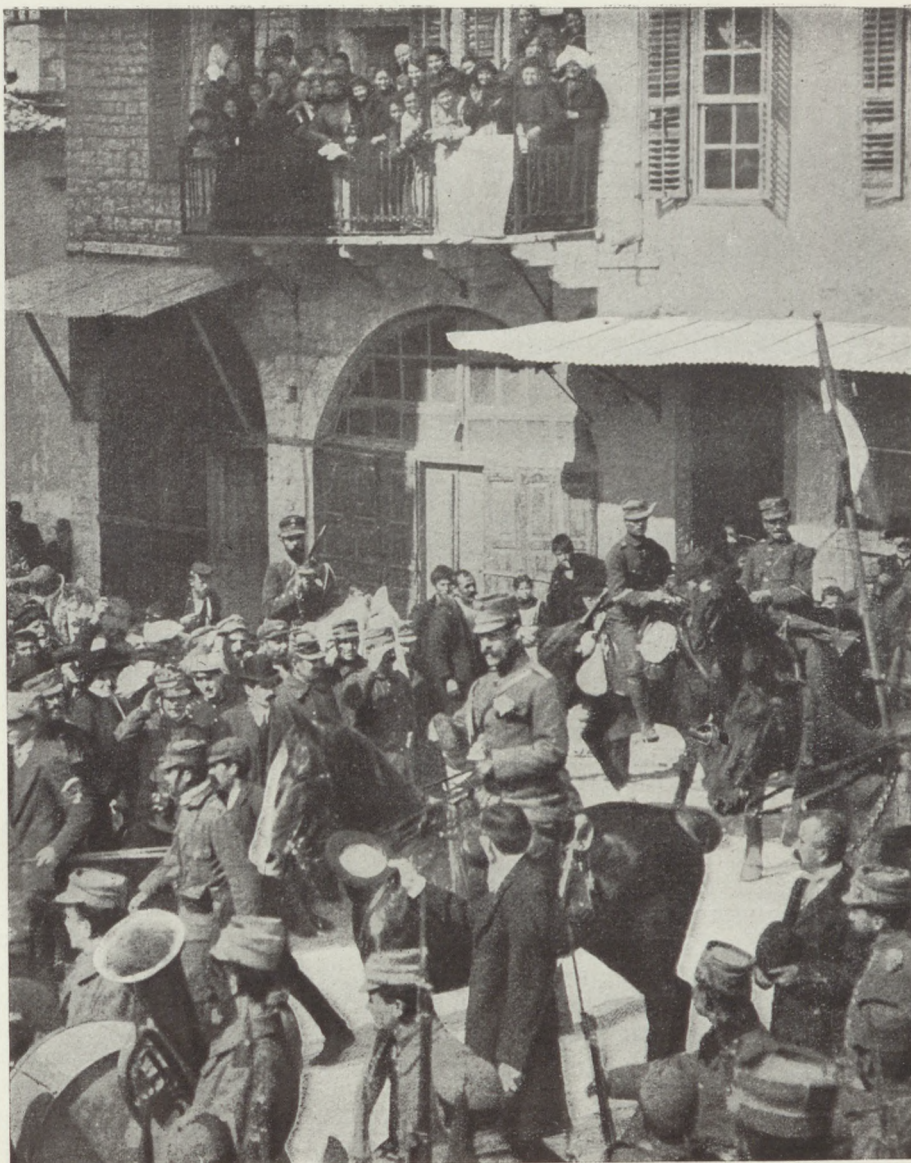
a mi oldalunkon. Ezek alattunk keresztülszáguldanak a pompás, széles gépkocsi uton, a meredek hegyháthoz érnek, s dühös üvöltéssel kapaszkodnak fölfelé. A tetőkön még mindig halálos néma csend. Látjuk a tisztek bátorító kézmozdulatát, felémelt karral és karddal ordítanak, hogy reszket belé a levegő.

Császárvadászaink görcsösen szoritják a fegyvert, félszemük élesre szűkül, mindegyik keresi a maga emberét. S aztán meggömbülnek az ujjak, — lassan, — meggondoltan. S mint a derült égen összesűrűsödött felhőfoltokból lezuhogó víztömeg, golyózapor szakad a feltörő katonák közé. A borzalmas ijedtség egyetlen ordítása szakad fel a mélyből. Támolyogva, gurulva csusznak, rohannak lefelé a meredekben az előbb még ujjongva feltörő olasz katonák. Véres sziklán maradnak lógva némelyek s a pompás műút, mely ott a völgy ölén a büszke palota-szálló felé kanyarog, megtelik vonagló, jajgató sebesültek szőnyű tömegével.

A csapatok megmaradt része azonban halálaszántan tör tovább, vászonkalapjuk kakastollas bokré-táját, mint a mozikép vásznán, lengeti a völgyön átfutó légvonat.

Vadul, emberfölötti erővel, melyet a feléjük vigyorgó halálveszedelem is sarkal, tovább kusznak a csúcs felé, kirángatják utközben a drótsövény rudját s vágják, zuzzák, a mi utjukat állja, — felülről tűz, szökellő szikladarabok s kézigránát ritkítja a vakmerők sorát.

Az első árokhoz érnek a megmaradtok, s kezdetét veszi a legszörnyűbb állati harc, melyet emberek vivnak. Vad gomolyaggá vegyül itt minden, — bajonettel, kézzel, ököllel, foggal, puskával, csizmasarokkal rugják, tépik, harapják, fojtják egymást a katonák. Átkarolva, egymásba csimpaszkodva gurul le némelyik a hegyről, félholtra zuzva sem engedi el a párját. A mieink az erősebbek, ők azonban kifogyhatatlan tömegben érkeznek. Végre gépfegyvereink is munkába fognak, a fölrohanókat oldalba kapják. Mindent leborotválnak. Átkozódva rohan vissza az ellen-



A görög király Athén utcáin a mozgósítás idején.

ség s futólépésben igyekeznek elérni az erdőt. Mielőtt azonban elérné, halomszámra pusztul el az uton. Most aztán ágyuink fejezik be a munkát, utólérik a menekülőket s a völgyet, az erdőt s a tulsó hegyoldalt, melynek szakadékaiban védelmet keres a futó sereg, elárasztják borzalmas gránátjainkkal.

S aztán elhallgat minden, újra csend van a fronton.

Az égzengés után hézagosan hallik csak a csendes zaj, mely haldoklók hörgéséből, sebesültek nyöszörgéséből olvad össze egyetlen rettenetes sóhajjára.

A hegytetőn egyszerű fakereszt előtt szakállas császárvadász térdre borulva imádkozik . . .

Dobay István.

Művész-sorsjáték az orosz dulta sárosi falvak fölépítésére.

Kiállítása: a városligeti Szépművészeti Muzeumban.

Nyitva minden nap. Belépődíj 40 fillér. Sorsjegy ára 5 korona. Kapható a Társaság kiadóhivatalában is.



Joffre és az olasz király az olasz főhadiszálláson. A háttérben az Isonzo-folyó látszik.

(A London News eredeti felvétele után.)

NÁNDORFEHÉRVÁR MEGVÉTELÉRE.

Lobog a lobogó, bömböl az ágyuszó,
Vérvörös arcával néz a nap nyugatról.
Vérvörös lángjától biborlik az utca,
Merre végigvezet a seregek utja.

Hej, Nándorfehérvár!

Merre végig vezet a seregek utja,
Kövek keménységét, szívek erősségét
Most másra fordítja az Úr erős ujsa . . .

Cifra hegyes tornyid (végvári vitézek)
S mohos köfalaid lám most mit megérték!
Duna szöke vizét magyar vér dagasztja,
Magyar dicsőségben uszik az ég alja.

Hej, Nándorfehérvár!

Hires városodba, büszke várfokodra
Lengő lobogónkat, csengő harangszónkat
Hunyadi két karja újra visszahozta!

Töröknek, magyarnak vérehullását
Porladó köveid már régen felitták.
Szomjas ajakadnak nos itt az áldozat,
Te kérted, mi adtuk: oltsd hát a szomjadat.

Hej, Nándorfehérvár!

Oltsd el a szomjadat. De ha epednék még
A sáncaid alatt, a bástyáid felett
Csak bátran fakaszd fel a magyarok vérét!

Ez a vér szikla lesz mállott köved helyén,
Ez a vér kenyér lesz kamarád rejtékén,
Tüzet fog osztani a fegyvered hegyén
S bálzsammal enyhíteni a hőseid sebén.

Hej, Nándorfehérvár!

Ez a vér azzá tesz, ami régen voltál,
Ami régen voltál, ami újra lettél:
Az uj ezerévben büszke magyar végvár.

Csoór Lajos.

A KÉPVISELŐK ÉS A HADIKÖLCSÖN.

Három a magyar igazság: a harmadik magyar hadikölcsönnek igazolnia kell, az eddiginél is fényesebben, hogy a nemzet érett és érdemes a diadalra, hogy a *courage civil* van akkora mint a harci virtus és nincs polgára szép Magyarországnak, a ki meg ne értené, hogy ütött a tizenkettedik óra, a mikor a nagy elhatározások döntenek el Európa és népei jövőjének sorsát.

Ebben a meggyőződésben tesszük szóvá valamit, a miről — érezzük — beszélni kell, a minek az érdekében agitálni kell, szívvvel és lélekkel, erős, elhatározó akarattal, a mi aktuális és érdemes a szóra, tettegyaránt. Képviselőink, az itthonlevők, a kik húzzák a fizetésüket és *procul negotiis* várják a háború végét és a kik még egy kicsit ráérnek az elkövetkező választásokra korteskedni, mozgósítsanak és induljanak, — ne a harctérre, hanem a nép közé, falvakba és városokba, a honnan a diétára küldték őket és a hol legjobban az ő szavukat értik. Menjenek el és tanítsanak mindeneket, apostolaiként a haza ügyének, hogy a hadikölcsön sikere a nemzet diadalát jelenti, hogy most van itt az alkalmas idő, a mikor bele kell nyúlni a ládafiába, a mikor két marokkal kell vinni az aranyat, ezüstöt, — mindent az oltárra, legszebb áldozatként. Menjenek el, járjanak be minden valamire való házat és hirdessék az okos szót: a hadikölcsön fényes üzlet, mely bőséges kamatokat terem és fényes biztosítéka annak, hogy az annyira óhajtott béke minél hamarabb elkövetkezzék. Azt magyarázzák meg azoknak, a kiket képviselnek, hogy mi nem elégedhetünk meg közepes eredménnyel, hogy a harmadik magyar hadikölcsönnek bámulatba kell ejtenie szövetségeseinket, meg kell félemlítenie ellenségeinket. Hogy a harmadik magyar hadikölcsön maga is óriás diadal legyen, a mely fölér egy Belgrád megvételével. Ott vérrel áldozott a magyar, itt pénzzel, a minek elő kell bujnia a legrejtettebb fiókból is.

Menjenek el a képviselők, az itthonlevők, és harcoljanak a szent diadalért szóval és cselekedettel.

D. I.

Elesett hőseink

névük megőrkítő díszes emléktáblák templomok vagy középületek falaira, hazai márványból 50 kor.-tól feljebb, köztérre és temetőbe állítandó emlékoszlopok 150 kor.-tól feljebb. Megrendelhetők: „KULATAR“ művészeti sarkókiállítás, Budapest, VIII., Közttemető-ut 4. szám alatt.



A trónörökös a 38-ik honvédegyalohadosztály látogatásán az előjáróság hódoló küldöttségét fogadja. A trónörökös mögött X Lobkowitz Zdenko herceg főudvarmester és Barcsay Tibor 9-ik honvédhuszárezredbeli főhadnagy állanak. Palugyay Móric orsz. képv. felv.

CZERWINSKA HADNAGY.

Elbeszélés.

Irta SOMLAY KÁROLY.

III.

Az ószláv legendák szerint a Gonosz az ember szemére születésekor fátyolt vet. Egyikére sűrűbbet, a másikéra ritkábbat. Ennek a fátyolnak az ereje abban van, hogy az ember néz ugyan, de nem lát. Hiszi, hogy lát. Pedig dehogy lát. Ez az elbizakodott, gőgös hiedelem aztán úgy tréfálja meg az embert, hogy egyik csalódásból még fel se eszmélt, már a másikba löki. Jön-megy, tapogat ide-oda. Csetlik botlik. Egyszer aztán belebotlik abba a kis gödörbe, ahonnan majd csak Gábor főangyal riadózára ébred fel. Az-e a boldog, a kinek idejekorán lehámlik szemeiről ez a tévesztő fátyol? Vagy talán azé az emberé a boldogság, a ki a fátyollal együtt esik a gödörbe? . . .

De ne bölcsekedjünk. Térjünk inkább vissza a Voronovszky-házba, Paulához. A Kenderke kisaszonyhoz.

Szemei ragyogásáról már Kozakovszky András is ejtett néhány szakértő szót. Ehhez csak annyit kell hozzáadni, hogy a Kenderke szemeinél kékebb nefelejcs alig nyílt a fodros Visztula partjain. Haja meg olyan volt, mint a finomra térsült kender. Kozakovszky ezért is hívta Kenderkének. A kis szája meg éppen egy nyíló virághoz hasonlított. Kissé nyulánk, egyébként izmos leány. Telivér lithván minden porcikájában. Dus fantáziájú, rapszódikus lelkű, hallucinációkban, káprázatokban élő.

A kender mostoha növénye az embernek. A magját elveti; néha megkapálja. Aztán az uristenre bizza. És mikor sudarasra növekedett, gyökerestől cibálja ki a földből. Kenderke élete némi tekintetben a kender sorsához hasonlított. Született. Aztán az Uristenre biz-

ták. Talán azért, mert az Uristennél szerencsésebb kezű, bölcsőbb kertészre nem bízhatták.

A klarisszimusz minden tudományba bevezette a leányát, Kenderke kisasszony a latin és görög klasszikusokon kívül járatos volt a matematikában, geografiában. Ismerte a nemzetek történetét. A vegyészet is a kisujjában volt. Annyira, hogy a mézes palacsintáiból a tanár ur néha huszat is bekebelezett.

Étkezések alkalmával egyébként nem igen szoktak beszélgetni. Az öreg urnak kevés foga volt. A meglévők is pudvások voltak. Hát csak lassan, csámcsogva ehetett. Beszélgetés helyett folyton a szoba gerendáit nézegette és gondolkodott, tervezett, számított. Sokszor azt is elfeledte, hogy miért ült asztalhoz. Ilyenkor Paula szokta figyelmeztetni:

— Apa, elhül a kásás levesed. Miért nem eszel?

— Mit nekem leves? Mit nekem kása? — legyintett kezével az öreg, — különösen most, mikor már a »Lengyel-Malac« farka a kezeimben van? Egy hónap múlva az egész világ rólam, meg a Lengyel-Malacról fog beszélni. Kopernikuszt is lefőzöm.

Paula szájacskáját a nevetés manója csiklandozta pávatollal a Lengyel-Malac hallatára. De lenyelte inkább a nevetést, nehogy megharagítsa az öreg urat.

— Miféle malacról beszélsz apukám? — kérdi tettetett érdeklődéssel.

A tanár ur néhányat szippantott a tubákból és körülnézett, nem nőttek-e a falaknak füleik? Aztán óvatosan, suttogva mondta:

— Egész életemet arra áldoztam, hogy valami nagyot alkossak, valami újat találjak a tudomány világában. Felfedezni! . . . Ah, valamit felfedezni! Ez volt a lelkem ábrándja. Az ábránd valóra vált. Egy új csillagot fedeztem fel az északi sarkon.

— Az izét... a malacot?
— Ugy van. A Lengyel-Malacot.
— És miért nevezted el éppen malacnak a csillagodat?

— Hm, hm. Azért, mert a zodiákusnak már van kosa, bikája, rákja, oroszlánja, skorpiója, kecskebakja és hala. Legyen malaca is. A malac is elfér a menaszériában.

Mint nagy felfedezőhöz illik, tudatos büszkeséggel kanalazta be a kásalevest, aztán ballagott a toronyszobába a tubuszokhoz. E napon szokatlanul izgatott volt a tanár ur. Nyugtalanul fészkelődött ócska karszékében. Közben mosolygott, mint a vadász, a kinek tarisznyájában van már a zsákmánya.

Esteledett. Krakó felett füstszinű felhők rajzoltak. A Király-tertek topolyfáit gyanus szelek berzengették. A hold sarlójának csak a hegye bukkant elő néha a kormos felhőbércek alól. Csillagokból még hirmondót se lehetett látni.

A sötétség nem kedvez az asztrológusoknak. Annál nagyobb pártfogója a — szerelmeseknek.

Voronovszky várt. Várt türelmesen. Hátha elhurcolkodnak a fellegek? De a fellegek — bár izegtek-mozogtak, alakultak — mégis Krakó felett maradtak. Dühösen becsapta hát a toronyszoba ajtaját és azzal a szándékkal, hogy Paulának a Lengyel-Malac jövődő dicsőségéről fog beszélni, mécsessel kezében benyitott a sötét leányszobába. Egy szisszenés... Egy sikoly... Kardcsörrenés... És a nagytudományu magiszter tüstént elengedte a Lengyel-Malac farkát.

— Ember, ki vagy? — hörögte, — ki merészelte az én nemes hajlékom küszöbét engedélyem nélkül átlépni?

A kard gazdája nem ijedt meg az eltorzult arcu öregtől. Még csak zavarba se jutott. Előkelő gesztussal, udvarias tónusban felelt:

— Bocsánat, illusztris nagyuram, nem a küszöbön, hanem az ablakpárkányon léptem aházadba. Egyébként pedig üdvözöllek és szolgál vagyok, én Kozakovszky András.

A gunyolódásra, — mert ennek minősítette a cinikus szavakat, — elöntötte az epe Voronovszky tanár urat. Reszketett a dühtől és mert nem akadt hirtelen egyéb öldöklő szerszám a kezébe, a mécseset vágta a váratlan vendéghez. Szuroksötét és csend lett a kis szobában.

Az utcán sivitott a szél. Sűrű zápor verte az ablakokat. A püspöki templomban meghuzták a nagyharangot a zivatartól. Krakóban e percben mindenki az ősrégi lengyel imát, a »Squienty Boze«-t mormolta.

Hirtelen nagyot roppant a leányszoba egyik fala, aztán kékes láng csapódott fel a padozatról. A másik pillanatban valami homályos folt libegett a falon. A libegő folt nőtt, növekedett, míg egyszerre csak emberi alakot öltött: egy szőkehajú, hidegarcu asszony tekintett merev szemekkel, a kékes lángban kísérteties szint váltott Kozakovszkyra.

Kenderke a padlóra zuhanva kiáltotta:

— Anyám.

Ismét elsötétült a szoba. Az ajtó dörömbölve csapódott be. Voronovszky, a mágusz, szó nélkül távozott. Aztán az ajtó még egyszer nyílt és csukódott: Kozakovszky is el távozott. Szintén szó nélkül.

Régi képeket

mesterien javít, tartóssá tesz; **nemesi cimereket, ősfákat, kamarási táblázatokat** elsőrangú heraldikai kivitelben készít **HANUSZIK LÁSZLÓ** Budapest, X. ker., Liget-utca 40. szám, III. em. 16. * **Telefon: 120-41.**



Brest-Litovszk elestének kihirdetése a lövészárkokban.

Sietett. Rohant a felhőszakadásos záporban, a néptelen utcákon. Azt se vette észre, hogy a villám majdnem mellette csapott le a Szent Mihály-szobrára. Mikor már ágyában volt és farkasbőr takaróját arcára huzta, mert csak hangosan gondolkodni:

— A teremburáját. csakugyan boszorkánymester ez a vén tubákos börbönce!...

(Ma már ugyan senki sem látta abban boszorkányságot, ha valaki az elektromos áram világító sugaraival egy, a falkárpitra festett, de egyébként nem látható árnyképet megvilágít.)

Voronovszky professzor ur nagyon nyugtalanul töltötte az éjszakát. Viziói voltak. Lázálmaiban letört, vérző, vergődő lilomokat látott hálókamrája mennyezetén.

A nap már a delelőn járt, mikor kibujt ágyából. Fáradt volt. Pillái alig mozogtak. Ugy érezte, hogy sok-sok esztendeig aludt.

Kenderkével aztán soha többé nem váltott szót. Nem izlett neki se a kásaleves, se a mézes palacsinta.

IV.

Krakónak sok bástykapuja közül nagy arányaival és sikerült architektúrájával különösen a Flórián-kapu tűnt ki. A hármass hajlásu gót kapu fölött őt torony díszlett, melyeknek festői háttérét nagyban emelte a mellette hömpölygő Visztula.

Mikor a nap kelt vagy nyugodott, a Flórián-kapu tornyaiban hatalmas rézdobokat vert az őrég. A napkeltét hirül adó dobpergés előtt, vagy a napnyugtát jelző dobszó után senkinek se volt szabad Krakó utcáin mutatkozni. Akár nemes, akár jobbágy, kézműves, akár férfi, akár nő volt, a ki a tilalmas időben csatangolt, a darabontok elcsípték, másnap a piacon felállított szégyenszlophoz kötötték és bárkinek joga volt a delikvensből csúfot úzni vagy leköpni.

Az apostolok azonban éjjel is szabadon járhattak-kelhettek. Ezek elől kitértek a darabontok. Az apostolokra nem merte rátenni kezeit a magisztrátus.

A Flórián-kapu szomszédságában egy ósdi palota állott. Földszinti ablakait befalazták. Az emelet ablakain pedig cifra vaskosarak voltak. A palota abban különbözött a többi nemesi udvarháztól, hogy emeleti homlokzatán az ablakok mellett levő tizenkét fülkében egy-egy homokkőből faragott apostol álldogált. A vén szobrokat bizony megviselte az idő. Egyiknek az orra hiányzott, másiknak a keze volt béna; a harmadik megsántult. Sőt fejetlen is volt a mennyei veteránok sorában. A palotát még a Piaszt királyok idejében építtette valamelyik hitbuzgó lengyel ur. Későbbi gazdái azonban elég mostohán bántak a szegény kőapostolokkal. Ne gondolja ám senki, hogy ezeknek az apostoloknak volt megengedve az éjnek idején való séta. Mert ezek a

jámbor kőemberek nem mozdultak a fülkéikből se éjjel, se nappal.

A palotának történetünk idején Kozakovszky András volt a gazdája. Legénysorban élő ember lévén, szeretett néha el-elmulatgatni. Gasztronómiai élvezetekben nem igen tartott mértéket. Szerelem dolgában se volt tartózkodó. Sőt. Mivel pedig a krakói nemes ifjak között többen is valának, a kik nem idegenkedtek Kozakovszky uri passzióitól: tizenketten titokban összebészéltek és megalakították az apostolok céhét. Alapjában ez az etikailag nem egészen kifogástalan céh nem lett volna veszedelmes, ha statútumaik közé föl nem veszik a huszitazsiványoktól, a bratriktól emlékül maradt tant, a nőközösséget.

Az »apostolok« éjszaka szoktak összegyűlni Kozakovszky palotájában. Ő volt a céh atyamestere. Krakó leghiresebb Don Juanja.

A palota földszintjén, a ligetszerű udvarra néző traktuson volt az Elysium. A dorbézoló tanya. Egy nagy terem, melyből külön-külön lefüggönyözött tizenkét ajtó nyilott ugyanennyi apróbb kis fülkébe. A terem falain iratos flandriai kárpitok és drága tükrök függtek. A mennyezetre vigyorgó bacchász jelenetek voltak festve. Széknek, padnak, asztalnak hire-hamva se volt itt. A művészien rakott tölgyfapadlón heverő hiuz-, farkas- és medvebőrök pótolták a butorokat.

A falon itt-ott aranyozott csapok kandikáltak elő a kárpit alól. Ezek a csapok szolgáltatták az apostoloknak a sört, a bort és a pálinkát. Mert az ő lakomáikon nem lehetett jelen semmiféle kiszolgáló hajdu vagy lakáj.

Ezek a lakomák sok pénzbe kerültek. Pénzben azonban nem volt hiány, mert ebben az időben már nem volt ismeretlen az orosz arany Lengyelországban. Az anhalti hercegnőből lett szép carewna nem volt fősvény az ő polákjaival.

Szilveszter éjszakájának és ujév napjának ünnepére készülődtek Krakóban. Anéptömegekben özönlötte XIII-ik században épült nagy árucarnokba, a »Sukiennice«-be, ahol a pózeni, gnézeni, varsói, boroszlói, lőcsei és készmárki kereskedők és kézművesek áruí várták a vevőket.

Ruhák, a zöldes kamukadalmánytól kezdve a drága gránátmentéig; neapolitánai selyemprémek, florenci vontarany szövetek és génuai bársony garma-dákban heverték. Rubintos párták, bogláros, gyöngyös főkötők, nagy kosarakban mazsolai szőlő, mandula, pomagrana, lemóniák, narancsok. Aztán a nórinbergai mézespogácsa! A cifraságok és nyálánkságok bódéi előtt szinte hullámozott a szép hajadonok és huncutszemű menyecskék csoportja.

Az esztendő utolsó napján délután három órakor a körtéren levő Panny-Maryi templom toronyerkélyén templomi zenekar trombitákkal egy bűvös melódiájú himnuszt játszott. A Wawelen is meghuzták a katedrális öregharangját.

A nép ünneplőbe öltözve sietett a vártemplomba. Ágoston király már ott ült a szentélyben cédrusból faragott mennyezetes székében. A királynő aranyos kis szánon érkezett a dómba.

A kórus alatt levő padok egyikében egy nyulánk, fiatal nő térdelt a lorétoi Boldogasszony képe előtt.



Joachim porosz kir. herceg, a német császár legifjabb fia, a ki most jegyezte el Mária Auguszta anhalti hercegnőt.

Arcát egészen eltakarta a pártájáról függő patyolat-csipke. Testén bokáig érő nyestprémes bársonysubát viselt. Az orgona bugott. A nép énekelt és így senki se hallotta a fiatal nő szaggatott zokogását, fuldokló sóhajait. Az általános ünnepies hangulatban ki törődik egy boldogtalan vergődéseivel?

A ceremonia után előbb a püspök, utána a király, királyné és az udvar vonult ki a templomból. Ezek után a királyi tanács és a városi magisztrátus következett. A sort a pazarul öltözött nemesség zárta be. Ezek között lépkedett Kozakovszky András.

A Boldogasszony képe előtt térdelő nő ő reá várt. Nehogy feltűnést keltsen, óvatosan, néhány lépés távolban mindenütt követte a Faun-fejű lovagot és mikor látta, hogy kiválik a csoportból és egyedül indul hazafelé, egy szűk sikátorban halkán utána szólt:

— András!

Kozakovszky visszafordulva, megvárta a nőt.

— Kenderke! Az én kis boszorkánypillém! Mit keresel itt ebben az elhagyott utcában? — kérdi meglepetéssel.

— Mint mindenütt, úgy itt is csak téged kereslek, — felelte a leány, — mi az oka, hogy már hetek óta nem láttalak? Pedig tudod, hogy a Wawel alatt minden este várja jöttödet valaki. Szivtelen!

APOLLO

a ROYAL-SZÁLLÓ épületében
az előkelő társaság mozgóképszínháza.

Kozakovszky megzavarodott. Nem tudott válaszolni. De aztán mint afféle sokfából faragott ember, hamarosan megtalálta magát:

— Tudod, Kenderke, a zavaros politikai viszonyok, a hazánkat északról fenyegető veszély, teljesen igénybe veszi időmet. Az államtanács ülései majd mindennap a késő éjjelekbe nyulnak. De azért legfontosabb dolgom mellett a te számodra is jut néhány percem. Sokszor gondoltam reád.

A leánynak jól esett a hizelgő vigasztalás. Arcáról eltűnt a szomorúság.

— Köszönöm, András. Most, most nagyon is rá leszek szorulva a jóságodra, mert apám házában nem soká leszek helyem. El kell hagynom az öreget. Mert nem mernék a színe elé kerülni, ha észre venné rajtam azt, a mit most még neked is szégyenkezve vallanék meg...

A fiatal ember kissé meghökkent. Sohasem gondolt ilyen eshetőségekre. Vagy ha gondolt is, könnyelműen fogta fel. Befolyásos ember ő maga is, aztán előnyös összeköttetései vannak. Így aztán nem sok akadállyal kellett megküzdnie, ha egy »kellemetlen« hölgyet le akart rázni a nyakáról.

Csak hogy Voronovszky Paula nem az a gyámoltalanul könnyű nő, a kivel hamarosan lehet számolni, Ennyire Kozakovszky is ismerte.

Gyöngéden átkarolta hát a leányt:

— Itt az utcán ily késő este nem beszélgethetünk. Apád házába meg nem akarok, nem merek menni. Emlékezzél csak arra a borzalmas éjszakára. Még most is hideg veríték gyöngyözik a homlokomon, ha rá gondolok... De azért találkozni akarok veled még ma este; még pedig az én palotámban. Ne ellenkezzél. Bízid reám magadat. Egy óra múlva gyaloghintóm fog várni a házatok előtt. Jó?

Paula tépelődött: elfogadja-e ezt az ajánlatot? Elfogadta. Hisz attól a férfiutól származott, a ki előtt ő neki már nincsenek titkai. Boldogan suttogetta:

— Jó... Jó...

(Folytatása következik.)

A POSTATAKARÉKPÉNZTÁR A HÁBORUBAN.

Azon intézmények között, melyek a világháború egyik főfeladatát — a hadviseléssel kapcsolatos pénzügyi műveletek lebonyolítását — hazánkban teljesítik, jelentős, sőt vezetőszerepet visz a m. kir. postatakarékpénztár.

Ha az említett intézetnél az ország közönségének indokolt bizalmából elhelyezett tőkeösszegeket és egyéb értékeket vizsgálat tárgyává tesszük, szembetűnő jelenség gyanánt tapasztaljuk, hogy a takarékbetétek jelenlegi álladéka (122 millió) — dacára a két hadikölcsön-emissiónak — nagy mértékben felülmúlja a háború előtt kimutatott álladékot (97 milliót). A szaporulat tehát ebben az üzletágban 25 millió koronára rug.

A csekszámlákon elhelyezett összegek pedig ezideig soha nem tapasztalt magasságot értek el (340 millió).

E két üzletágban elért hatalmas emelkedés arra a körülményre vezethető vissza, hogy a m. kir. postatakarékpénztár vezetősége — a moratorium-rendeletekkel biztosított jogait már az első percben félretéve — az intézet óriás mobilitásának tudatában — a legmagasabb összegű követeléseket is akadálytalanul azonnal kiegyenlítette.

A m. kir. postatakarékpénztár ez utóbbi említett teljesítő képessége a legélénkebb bizonyítéka annak a józan pénzügyi politikának, melynek vezérével a nála elhelyezett tőkének katonásan gyors mozgósíthatása.

Megérezhette ezen jól megalapozott, alig harminc esztendősi intézménynek áldást osztó hatalmát, sok más irányban véghezvitt működése révén, az egész ország finansziális vérkeringése is.

A háború első éve alatt a m. kir. postatakarékpénztárhoz befolyt betétek előnyösen gyümölcsöző elhelyezést nyertek az ország legelőkelőbb pénzintézeteinél, melyeknek a hadikölcsön jegyzésében való tekintélyes részvételét ez utóbbi körülmény mindenestre előmozdította.

Alaposan kivette a maga részét az intézmény az első és második hadikölcsön jegyzéséből. A mit e téren a m. kir. postatakarékpénztár produkált, az nem kizárólag a nemzet hazafias közönsége lelkesedésének volt köszönhető, hanem az intézet szerencsésen szervezett óriási hálózatának is, mely mintegy ezer lábu polyp húzta központjához — még a harcokban küzdő katonáink, sőt amerikai véreink köréből is — a kistőkések elrejtett filléreit. A két jegyzés végeredménye 150 millió koronát tett ki, mely összeg túlnyomó részben apró, 100—50 koronás címletekre oszlik.

A hadvezetőség pénzügyi műveleteinek lebonyolítására hazánkban a m. kir. postatakarékpénztárt találta legalkalmasabb szervezetnek. Itt egyenlítette ki a hadsereg szállítók követeléseit, fizette a hadsereg kötelékébe tartozók járandóságait, a különböző árucikkek, közlekedő eszközök rekvirálásából eredő kötelezettségeit, egyszóval minden a hadviseléssel járó érdekeltégét.

Szép eredményeket sikerült elérnie egy új üzletággal, a gabona-rekvirálás következtében bevezetett termény-előlegezéssel. Az ugynevezett zöld vagy más néven mezei hitelügyleteket kedvező kamatfeltételek mellett financirozta a vidéki intézetek közreműködésével. Ennek viszont azok a mezőgazdák látták hasznát, kik máskor, békés években, termésük tényleges beszolgáltatása előtt kénytelenek voltak borsos feltételű kölcsönökkel hitelszükségleteiket kielégíteni.

A m. kir. postatakarékpénztár a háború első esztendejében a kereskedelmi üzletmenetnek 13,8 milliárdos forgalmán felül, tisztán a katonaság céljait szolgáló működésével egy több mint négy milliárdos forgalmat bonyolított le.

Mindezt a bevonulások következtében lényegesen megapadt személyzettel simán és zavartalanul végezte, a közönség érdekeit mindig szem előtt tartva.

A fent vázolt adatok magukban elegendők arra, hogy tanuságot tegyenek hazánk e fiatal intézményének kereskedelmi és hadviselési szempontból is fontos és nélkülözhetetlen voltáról.

Ehmann Elek.

Brázay „ANTIPARASIT“ szappana tökéletesen fertőtlenítő pipereszappan!

Kellemes illatáért, pompás minőségeért a hölgyközönség rendkívüli mértékben kedveli!

Mindenütt kapható!

Készíti: BRÁZAY KÁLMÁN szappangyára. □ Budapesti raktár: VIII., Baross-u. 43.



Bolgár-szerb háború: Bolgár lövészárók és tiszt megfigyelőhely.

L. N. felv.

A NÁDPARIPA.

Irta IFJ. MALONYAY JÁNOS.

Mit vegyek annak a kölyöknek?!...

Egy kedves jó barátom fiacskájának a születésnapjára. Nem akartam üres kézzel beállítani hozzájuk.

Játék volt halomszámra előttem, de szinte láttam duzzogó arcocskáját. Ha gépezetet veszek, apja össze-szid, ő pedig rövid idő múltán sirásra fakad, mert elromlott. Talán gőzvasutat, vagy célbalövőt?!... Első karácsonyfája óta ismeri. De hát akkor mit? Szinte vége felé jártam a választéknak, a mikor találtam végre valamit, a bolt legsötétebb zugában, falhoz támasztva. Ez kell, ez jó lesz! A gyermek legősibb játéka, a labda mellett. Sem elrontani, sem megenni nem lehet, mert nincs rajta mit. A legelmésebben kigondolt játékszernél többre becsültem valaha magam is, mert a mi hiányzott belőle, azt én adhattam hozzá: a képzeletet. Egy közönséges pálca, a végén lófej, nyereggel, kantárral, — a nádparipa. Becsomagoltattam, jó erősen, hogy majd dolga legyen kibontásával, és ne egyszerre tudja meg a tartalmát.

Első szava az volt hozzám:

— Mit hoztál?

— Talán köszönnél előbb?

— Szervusz, — hoztál valamit?

— Magamat.

Tele lett arca csalódott keserűséggel.

— Látom, hogy már nem szeretsz.

Indultam az ajtó felé. Megölelt egyszeriben:

— De szeretlek, — szervusz, — nagyon szeretlek, — add ide!!

Zajos sietségében annál nehezebben bontogatta a mutatós csomagot. Apja, anyja, dajkája áltunk körülötte, segítség nélkül. Végre lehányta a papírt, szerte a földre. Én rajtam volt most a meglepetés sora. Le-

biggyesztette ajkát, az elkényeztetett gyermek tekintetével nézett rám:

— Csak egy bot!... Egy lófej!...

Megvetéssel simította végig.

— Hát nem kell?

— Nem, — vidd vissza! Ez semmi!

— Hja, barátom, ezzel bálni kell tudni! Akarsz vágatni, száguldani? Egy perc alatt Pestről—Párisba, Párisból—Londonba, öt perc alatt a világ körül? Ide nézz! És a lábam közé kaptam a nádparipát.

— Ez a szoba itt Magyarország, a szék Budapest; a szomszéd szoba Franciaország, a következő Anglia; nézd, az asztal ott Páris, amott tul a divány, London, az egész lakás pedig a kerek világ. Nézz ide, láttál ilyet?

Toporzékolni kezdtem, ütöttem a pálcát, mintha nem fogadna szót, mintha vadulna. »Gyi Cocó, gyi Betyár!«

— és nekiindultam esztelen ugrándozással a szomszéd szobának. Mire visszatértem, csillogott a gyermek szeme.

— Add ide, add ide! Én is! Vágatni akarok!

És ragadta a képzelet.

Anyja, dajkája utána siettek. Egyedül maradtam apjával.

— Foglalj helyet! — cigarettát, gyujtót nyujtott, és letelepedtünk az íróasztal elé. Az ajtót becsukta utánam, megvékonyodott hangon szűrődött be kívülről: »Gyi Cocó, gyi Betyár!... London, beszállani!«

Volt valami ebben a szobában, a mit öntudatlanul kedveltem, a miért magában is szívesen feljártam barátomhoz. A székeknek a hajlása, melybe olyan jól esik lepihenni, a mindig zsufolásig elborított íróasztal, a mennyezetig felnyújtózó könyvespolcok, a világ minden szögletéből összehordott butor, apróságok, annyira sajátos egyéni formát adtak annak a szobának. És a levegője is! A szivből jövő, könnyű munka lehellete, meg valami, a kávéházakéval egészen ellenkező, az otthonlét bizalmas, meleg párája, a mi megfog,

marasztal; de a mit olyan ritkán, olyan kevesen tudnak megteremteni. Szinte lelke volt a szobának, az kapott meg.

Barátomban is volt valami, a mi vonzott hozzá. Ha más nem, legalább az, hogy ő meg tudta teremteni azt a hajlékot. Különbösen nem tartozott azok közé, a kikkel egy-kettőre barátság szövődik. Külseje meg éppen olyan, a milyen mellett tucatszámra megyünk el az utcán, a nélkül, hogy eszünkbe jutna ránézni. Vékonypénzű, szürke ember volt, elnéző, kék szemmel, ha kezet adott is, inkább félre tekintett. Külföldön ismerkedtünk meg; ott künt inkább huznak egymáshoz a honfitársak. Később itthon összeszoktunk, esküvőjére tanunak kért, végül gyakori vendége lettem. Sohasem bántam meg az ismeretségét, mert a szürke külső alatt, színes tartalom rejtőzött. Mint a szobája; valami nyugtalan harmonia, mely a legkülönfélébb darabokból tevődik egésszé. Sok mindenben mehetett keresztül; az apró részecskék lerakódtak benne, a hogy a kaleidoszkóp színes lapocskái, de egy gyöngéd rázás elegendő s ismét más lesz. Mindig változott, sohasem nyugodott meg egészen. Mintha keresett volna valamit, a legjobbat, a legtökéletesebbet. De énje éppen különösségében egész maradt mindig. Mint valami, kerék, mely gurul, gurul, mert egy rajta kívüli erő nem enged néki nyugodalmat. Megálladott állása nem volt, a milyen nekünk, mindennapi embereknek. Élhetetlennek nevezték miatta és volt valami a dologban. De az élet nem kezdte ki, megelégedett hébe hóba apró csipkedésekkel, mintha felsőbb oltalom alatt állott volna. Munkaszeretete megóvta az anyagi gondoktól. A babona azt tartja ilyenekről, hogy burokban születnek. E helyett inkább kiváltságos lelkében hittem és tudtam jól, hogy dolgozik verejtékkel, mint akármilyen más halandó; íróasztala sohasem állott üresen, az biztosította gondtalan életét.

Tanulságos volt nékem barátsága, sok mindenről el tudott beszélgetni; olyankor szívesen hallgattam őt.

— Nádparipa, — szólt elmélázva s leütötte cigarettája hamuját.

Látta, hogy figyelek, kérés nélkül mesélni kezdett: — Régi história, — diákkoromból. Vizsgára készültem. Pajtásaim rettegtek tőle, én szerettem. Nem tudom, miért, előttem mindig kedves volt az olyan, a mi változást hozott magával, valami kis felfordulás félet; utálok az egyformát. Ha átrágtuk magunkat az esztendő unott szürkeségén, ha elérkezett a számadás ideje a maga kapkodó izgalmával, olyankor szerettem meg rövid időre az iskolát. Több lett a szabadság és a munka is élénkebb. Azután magával hozta a tavaszutolját, a megújult természetet. Én úgy hiszem, minden serdülőkorban lévő gyermek szereti a természetet: én legalább nagyon szerettem. A természetben van legjobban kifejezve mindaz, a mi egy tizennyolcesztendő gyermekember lelkében csirázik: az örökké ujrászülető, a pezsdülő élet, az egészség, az erő legtökéletesebb példája, a szép legharmonikusabb formájában. Persze mindezt csak most értem, akkoriban, a vizsgák idején, csak a vonzódást éreztem, s az kihajtott tanulni a ligetbe.

Volt a Városligetnek egy zuga, most is azonosmód van. Egy kis kör alakú térség, a gyep mentében padok. Tavasz idején virágba borult aranyeső-bokrok körítik, közöttük el, messze, üde zöld pázsit, évtizedes jegegyefákkal. Egyik pad fölött szomorufűz; szinte hivo-gatott. Másik oldalt, a liget szélén által, jó távol, egymásba ölelkezett szürke bérkaszárnyszerű; a város széle.

Reggelente, hat órakor már ott ültem a padon, könyvvel a kezemben.

És onnan, az odalátzó szürke házsorok közül, másokat is előcsalt a tavasz. Olyan élénken emlékezem

rájuk, mintha ma reggel láttam volna őket. Mindenik padnak megvolt a maga törzsvendége.

Kilenc órától kezdve bizonyosan hivatalnok lehetett, talán a statisztikánál, — reggel hatkor azonban elkeseredett Kneip-kurázó. Felgyűrte nadrágja szarát térdig, lehuzta cipőit, harisnyaival együtt elrejtette bizonyosság okából a bokor tövébe, és a mikor az ór megszire járt, óvatosan körülnézett, — s aztán be, a har-matos fűbe; így ezt, minden reggel.

Hét óra tájban nénike jelent meg, fakult, régi módi, bársonyos ruhában, nyaka körül kendővel. Karja alatt piaci kosarat hozott. Leült a padra, zsebéből zsineteket keresett elő, óvatosan felnyitotta a kosár fedelét, s végtelen gyöngédséggel egy tollat hullatta tyúkot emelt ki. Élete társát. A tyúk nyakán csont karika ékeskedett, abba belélfűzte a zsinórt, és a tyúkját a földre helyezte. Soha olyan gyöngéd szeretetet! Minden mozdulata, mintha az állat most kelt volna a tojásból, olyan vigyázó, félős volt. Ha kotkodácsolt, mosolygóra vált arca, ha pedig busan csüggesztette megnyírt szárnyait, igazán, csaknem hogy sirt. A zsinet lehetett két méter hosszú; tyúkanyó felszedegette mindazt, a mit a körön belül találhatott, akkor a nénike fölemelte ugyanolyan vigyázattal, a spárgát begombolyította, és rácsukta dédelgetettjére a kosárfedelelet. Aztán vitte oda vissza, ahonnan jött, haza, a sötét pinceszobába, a hol kikelt, mint tollatlan csibe az ágypárnák melegében, és ahonnan az anyókat is kiviszik egyszer utolsó útjára, azután, hogy megkopaszodott öreg barátját már ő el-síratta.

Nyolc óra tájban hajlott hátú öreg ember vezetett elő kézenfogvást egy fiúcskát a szürke házak közül, — bizonyosan unokáját. Letelepdedtek a padra, egészen otthonosan. Az öreg szép sorjában kirakta ujságját, melléje fekete kis könyvet, pipáját, egy pak gyujtót is odatett, meg a gyerek tizóraját. A ketrecéből szabadon bocsátott csirke lármás örömeivel szaladgált labdája után a kicsi, ő pedig pipáját tömködté és jóságos tekintettel kísérte a gyermeket.

»Vigyázz, fiacskám, nehogy fűbe guruljon az a labda! Meggyűlne bajunk a csósszel. Ne fuss olyan messze!«



Nékem mindig arra a nénikére kellett gondolnom, a kinek éppen ennyi gondot okozhatott egyszer a csibéje.

De az én öregem még nem gyujtott rá. Előbb abból a fekete könyvecskéből olvasott vagy negyedóra-hosszat. Imádkozott, mert a mikor felnyitotta és a mikor becsukta, szinte rejtőző mozdulattal keresztet vetett. Öreg ember, — gondoltam... Mire kiégett a pipa, mire az ujság utolsó oldalához ért, közbe-közbe hosszan elgondolkozva, dél lett, s indultam én is hazafelé.

Előbb a gyermekkel kötöttem barátságot. A labda véletlenül ölembe esett; eldugtam s egyszeribe pajtások lettünk, a mikor visszaadtam.

»Gyere nagyapához! gyere, mondjuk néki, hogy szeretlek;« — és odavont az öreg papához.

Nem kellett bemutatkozunk, ma sem tudom nevét. Elbeszélgetett szívesen, és jóízű volt a szavajárása. Kikérdezgetett: mit tanulok, milyenek ígérkeznek a bizonyítvány, vannak-e testvéreim? Jövőmről beszéltem s olyankor nagyokat bólintgatott.

»Hogyne, hogyne!... Csak egy csipetnyi mindentől: egy kis hírnév, egy kis pénz, a tiszteletből is egy kevés, — nem sok, nem elérhetetlen! Nékem is ilyeneken járt az eszem. Ugy-e, kedves fiatal barátom, ugy-e, a szerető feleség se hiányozzék majd, a gyermekek is mindig az elsők között legyenek, — én is így szerettem volna!...«

Egyszer, hogy-hogynem, kihullott az a fénykép könyvem lapjai közül. Észre vette rögtön:

»Mindig magánál hordja? Az első, az ideál, ugy-e? Ne szégyenkezzék,« — tette hozzá jóakarattal, mert lángbaborult az arcom.

Az volt; az első, — az ideál arcképe. Feleségem előtt sem szégyenlem már ma. Pedig szeretem az asszonyt... Szőke haju, kék szemű szépség volt. Különösen az bolondított el, hogy olyan kedvesen tudott szólni nevemen; szerettem benne a nálamnál is nagyobb szeretetet... Ő tette, hogy verseltem is, ő, hogy rajongtam az alkonyatért, csakugy, mint a színes nyakkendőért. Csupán a számtant nem tudtam összeegyeztetni véle; az sok bajt okozott. Ha a logaritmusból kifejtettem egy számot, annak is bizonyosan hogy ő volt az oka... Szegény!... Apja elkorhelyedett, vidékre költöztek; — ha jól tudom, tanítónő valahol. Nem láttam azóta sem, — a fénykép is elveszett... Az öreg akkor elevenemre tapintott, nyomatékosan hangoztattam: Feleségül veszem, biztos: ő lesz a feleségem, — csak a vizsgákon legyek egyszer tul!...

Az öregem bólogatott, mint rendesen:

»Ha túl lesz a vizsgákon, — ugy-e, úgy mondta, — nem más, ő lesz a felesége? Hogyne, mikor annyira szeretik egymást! Nem is lehet az másként... Én is így gondolkoztam valaha...«

— Hát a bácsinak is volt első szerelme, s boldogok lettek ugy-e? — kérdeztem szinte könyörgő hangon, s egyszerre bizalommal teltem el az iránt; terveim is biztatóan kezdtek mosolyogni.

»Nem egészen ugy lett, a mint én vártam, — de itt az unokám. Másképpen történt egy kicsit. Ha kíváncsi rá, elbeszélhetem.«

Biztosítottam, érdekel mindaz, a miből tapasztalatot szerezhetek, és örültem, hogy komoly férfinak néz.

Az öreg meséje, az is csak szürke, mindennapi történet volt. Egészen olyan, a milyen ott a szürke házsorok között lefolyhat.

Beszélni kezdett; lassan, elgondolkozva, pipafüst mögül, a mint az öregek mesélnek.

»Hát, kedves fiatal barátom, én is voltam fiatal.

Én is jártam az oskolát, én is elérkeztem az utolsó vizsgák elé. Apám orvosnak szánt. Nékem is volt első ideálom. És én sem feledtem, máig sem... Ez természetes. Nézz, itt körülöttünk is itt van, a tavalyi harasztos támadó újra éledésben... Az emberi lélekben is a szép arcon először elakadt szem, az a tolyton továbbadóni kívánczó élet első figyelmeztetése. A csirázni kezdő élet keservesen küzd és törí a még kemény hantot ugyanazzal az erővel, mely ugyanazon mód a rügy nyomán



Augusztai kir. hercegasszony és leánya Zsófia kir. hercegnő az Augusztai-alap sétahajóján: 1. Majthényi Anna udvarhölgy, 2. Neumann Arminné, 3. Kállay Lenke, 4. Kállay Erzsébet, 5. A kir. hercegasszony, 6. Zsófia kir. hercegnő.

már lombot eresztő fában is megvan. És ezért okoz az őseréjű szerelem először, a még fiatal sarjadó lélekben olyan átalakító forradalmat: és ezért kísér el bennünket az első ideál képe a sirig... Szóttünk mi is koporsóig, s azontul tartó terveket. És boldogok voltunk, és a boldogságot egymásban találtuk meg.

De nemcsak annyi az élet, vállaltam én a többi is. Küzdöttem, emberiségre kiható tervekért. A szabadságharc tört ki, — beállottam, mint sok jó pajtásom, honvédnek én is. Képzeld el egy ezredet. Ugy-e: száz meg száz katona... Én is egy voltam közöttük, a kik együtt valaki, de magukban nem is számítanak. Küzdöttem, mint a többi; a fáradtságból, szenvedésből kijutott a magam része, de feltűnést sohasem keltettem...

Mi a nemzet csalódása mellett annak egy párányáé?... Pedig az volt az én első csalódásom. Mondták: ennél magasztosabbért nem törtethetünk életünkben!... És mire föleszméltem: hátrább állottam a sorban, mint annakelőtte.

A nemzet koldus lett, letiprott. A ki azelőtt szerény tisztességben élt, nem találta kenyerét s tűnnie kellett a föld színéről. Bujdostam, koplaltam, mire feltámadhattam, — késő volt. Az iskolából kivénültem, ami garasom volt más jó szive adta. Doktornak készültem, korcsmáros lettem.

A mikor valamennyire összedtem magam: eszembe jutott az első ideál. Régen másé lett. Találtam mást, a kit holtáig becsültem, szegényt.

És azután... azután... — hát én is... révbe értem. Életem azután egyforma, csöndes lett. Nagy volt örömöm, a mikor fiam született. Jó gyermek volt mindig, áldja meg az Isten. Afféle közepes fiu, de szégyent sohasem hozott. Ügyvéd lett belőle. Ott lakik! — s kezével a város szélére mutatott a szürkébe folyó házsorok közé.

Öregedtem, korhadtam, mint a révben kikötött bárka. Hasonlit is ahhoz a sorsom. Az összeroppanni készülő bárkát kivonják a partra, felfordítják, a hol lyuk van rajta befoldozzák, és lehet még használni egyébre, úgy még elszolgál hosszú esztendőkön át.

A mikor már a munkát nem győztem, tovább adtam a korcsmát s fiam juttatott nekem egy szobácskát, lakásában. Legalább otthon vagyok!...

A mi kis megbízást adnak, szívesen elvégzem én. Öreg embernek kevés a szórakozása. Kávéházba nem járok; 48-as honvéd vagyok, másmilyennek képzeltem, nem ilyennek szeretném én látni az elkövetkezett nemzedéket. Inkább a temetőbe járok, — feleségem sirja mellett szokom az elmuláshoz. Meg ezt a kölyköt őrzöm, — és szeretettel mutatott a gyermek felé.

»Eddig van... És már most a vén bárka összehorpad végképp, fáját elkeverik a földdel...»

Tanulni akart fiatal barátom tapasztalni!?

Én összefoglalom nyolcvan esztendő tanulságát. Azt mondhatná: az élet kegyetlen, csalódást hoz, nincsen lelke!... Nem az élet... mi!

Mi emberek követelünk tőle olyan sokszor többet, másképp, mint a mennyit a körülmények között adhat.

Megelőzzük a mát, és terveink, eget ostromló vágyaink, csalódásaink mutatják a holnapot. A mai napot rendesen könnyelműen elköltjük a holnapért. Vannak fényes pályafutások, hogyne! De én nem mondhatom el más élete sorsát — az enyémmre volt kíváncsi.

Ilyen volt.

És most itt ülök maga mellett, ezen a padon... Ezt beszélt az öreg.



Pulszky Garibaldi vezérigazgató látogatása.

Ortutay huszárfőhadnagy felv.

Elomlott terveket, csalódást mesélt, de saját maga mondta, hogy révbe ért mégis csak. Miért néz hát mégis olyan sötét szemmel mindent!!

Megkérdeztem: az imakönyv sem ad vigaszt?...

»Jól mondja, fiatal barátom, csakugyan révbe értem.

Sok hányatás után, csöndes, szürke révbe.

Vallásos is lettem — a legvégén. Szegény feleségemé volt ez az imádságos könyv... De ön felejt valamit!«

— Ugyan mit? — kérdeztem kíváncsian.

A szomorú kérdést, a mi belőlem árad: — valahogyan másképpen ha cselekedtem volna! A sok szép tervhez miért használtam én olyan sokszor gyatra eszközt?...

És a visszahozhatatlanul elszállott idő, az, hogy már késő, — nincs mihez kezdeni többé.«

Ezt megértettem.

Bámulva néztem rá:

— Bácsi, mint tudja elviselni ezt a gondolatot?

A kis gyermek ragyogó arccal futott hozzánk.

»Nagyapa — nagyapa, — mondok valamit!«

Az öreg magához ölelte a kicsit, megcsókolta:

»Látja, ez az. Ez, a mi megnyugtat, — ez, a mi hitemet is segíti. Ha unokámra nézek: itt a tovább adott élet. Talán néki jobban sikerül!... Ez elcsitítja a félbenmaradt vágyak keserveit, a sok füstbement tervért itt a vigasztalódás.«

A gyermek nem bírta tovább. Mondani akart valamit:

»Nagyapa, nagyapa!... nézd!... — és ki-mutatott a Stefánia-utra, a hol lovaskatonaság haladt el, — én is! vágatni akarok!... Vegyél paripát!... Vegyél nekem!!«

Az öreg megadásteljes mosollyal motyogta:

»Nádparipát, fiacskám! néked is azt!... Száguldani akar és nádparipára pattan... Az én hibám is éppen ez volt, egy életen keresztül!«

De a gyermek húzta folyvást, kezénél fogva. Mennie kellett: paripát az unokájának!... Nádparipát annak is!

— Eddig van? — kérdeztem barátomtól.

— Nem eddig. Mindig tovább. Soha sincs vége. És nem is lesz vége, a mig az élet el nem fogy. Hányszor és hányan pattanunk szüntelen nádparipára!

— Én is...»

— Mindnyájan... Hála Istennek, mindnyájan. Gyalog nem is gyóznók végig ezt a szürke életet.



Az entente csapatainak partraszállítása Szalonikiben.

SZINHÁZ, ZENE.

— Opera. — *Palika*. — *Culp-dalest*. —

A második háborus szezont hosszabb tünődés után a *Faust*-tal kezdte az *Operaház*. Szó volt eleinte másról is, a többi közt a *Névtelen hősök*-ről, Erkel egy rég elfelejtett szép dalműjéről, de végül is a Gounod-operáé lett az elsőség és tulajdonképpen mindegy is, fő, hogy fölébredtek a Muzsák és van újra opera, legalább háromszor egy héten. A nézőtéren meglátszott, hogy a közönség éhes a szépre, nem volt üres szék a tömött padsorokban, a leszállított helyáradak üdvös hatása demokratikusan nyilvánult. Maga az előadás — levonva a levonandókat — jó volt. Kórus és zenekar kifogástalan, rendezés kitűnő, a felvonások frissek és üdéek az új rezsim képére és hasonlatosságára. Margitot *Adler Adelina* énekelte tisztán csengő, szép hanggal, mely itt még jobban érvényesült, mint a Tisza Kálmán-téri iromba hodályban. A taps, a mit kapott, jól megérdemelt volt, a tetszés őszinte. A címszerepben *Székelyhidy* dr. tehetsége javát adta és mindent megtett a siker érdekében. *Szemere*, *Szende*, *Bársony Dóra* alakításai az ismert jók voltak. — Vasárnap a *Lohengrin* volt műsoron, a melyre már csütörtökön elfogyott minden jegy, hirdetővén a szinlap *Burián* Károlyt, a kinek a neve még mindig varázs és a ki ezuttal is lánggra tudta gyujtani a siker szikráját. *Medek Anna* bájós Elza volt és igen szépen énekel, *Haselbeck* Olga Ortrudja kifogástalan, erővel teljes.

Gábor Andor darabjáról, a *Paliká*-ról, mely a *Nemzeti Színház* szezonzát megnyitotta, kevés jót lehet mondani, de annál több rosszat. A háromfelvonásos szinmű ügyesen megcsinált, szinpadi hatásban bővelkedő jelenetek egymásutánja, melyekben érdeklődéssel kísérjük a cselekvényt, bár a levegője kissé csavarja az orrunkat. Maga a dráma azonban elvész a hatásos képekben. A mint hogy a darabnak nincs is drámai hőse. Mert se a züllött apát, se Loncit, a kitarított leányt nem tekinthetjük hősnak, legkevésbé hősné pedig *Palika*, a ki áldozati bárány, vagy mártir, ha úgy tesszük, a ki összeomlik zsenge becsületességével a piszkos életben, a helyett hogy farkasszemet nézne vele és kiragadná a lábából, a mi az övé, a felé hajló tiszta virágot és vinné magával valami csöndes zugba koplálni és szeretni. Ugrás a negyedik emeletről: nem megoldás, nem kibékítő katasztrófa és ha igaz, hogy volt a *Gábor Andor* darabjának olyan vége is, hogy *Palika* nem hal meg, kár volt ezt a befejezést megváltoztatni. A mi külső sikert a szerző szinpadi rutinja ki tudott erőszakolni, a kitűnő előadásnak, a színészeknek köszönheti. A címszerepet alakító *Rajnai* erővel teljes, igaz játékkal minden elismerést megérdemel. *Paulay* Erzsébet szép volt és egyes jeleneteiben elsőrangú produkált. *Rákosi* Szidi utolérhetetlen humorával vigasztalt bennünket, *Somlay* Artur pedig kabinetalakítást csinált a züllött apa szerepéből. *Bayor* Gizi bájós volt, üde és friss a darab egyetlen kellemes szerepében. A *Palika* sorsát a premier elfogulatlan közönsége érdeme szerint intézte el. Bármennyire sajnálta is a sok szép reményre jogosító ifjút, megbuktatta, kikorrigálván az érettségi bizonyítványt, a melyhez *Palika* érdemtelenül jutott. És igaza volt, mert *Palika* csakugyan éretlen, vérszegény alak, a kiből sem igazság, sem érdekesség nincs. A mint hogy nincs a világon olyan tizenéves ifjú, a ki a nénje kitarítottjától kapott pofonért bocsánatot kér és ráadásul még öngyilkos is lesz. Nincsenek már gyerekek, legalább ilyen naiv gyermekek nincsenek. Az élet sem ilyen piszkos, csak emberek akadnak itt-ott, ezek azonban nem szinpadra valók. És mi őszintén csodálkozunk, hogy a *Nemzeti Színház* ilyesmivel experimentál. Szezon végén szükségből talán még megjárna, de heti három előadás mellett, évadnyitónak! Csodálkozunk...

Culp Julia, a bájós hollandus énekesnő nyitotta meg szombaton a hivatalos hangversenyszezont a Zeneakadémiában. Kezdetnek szebbet és jobbat alig lehetett volna választani és mi áhítatos gyönyörűséggel hallgattuk a Schubert-, Brahms- és Mahler-dalokat, melyek az ő csodás orgánumával szóltak a lelkünkhöz. Művészetének teljességében, diadalmas sikerrel énekel *Culp* Julia és a közönség alig tudott betelleni varázslatos technikájával, mely nála néha még a szívet is pótolja. Nagyon nagy sikere volt néhány hollandi népdallal is és csak őszintén kívánhatjuk, hogy a művésznő gyakoribb vendég legyen pódiumainkon.

Körmendy Viktor.

MIÉRT NEM ADJA FŐL

már a partit az antant Európa véres saktábláján? Parasztrajai már elhullottak a Kárpátok tövében, az argonni erdők mélyén, az isonzóparti drótsövényeken. Bástyái: Lüttich, Namour, Brüsszel, Brest-Litovszk, Varsó, Belgrád ledőltek a negyvenkettesek tüzeiben, most a futáira is rákerült a sor: Delcassé, Grey, Szaszanov, Venizelosz megbuktak, mielőtt céljukat elérhették volna, most már csak a kétségbeesett lóugrások és a királyné kisedet intrikái vannak hátra, ideig-óráig való bujkálás a sakk elől, azután pedig következik a matt, a kimerülés, a megadás. Mire vár hát még az antant? Miért nem adja föl a partit? Vagy talán azt hiszi, hogy még kierőszakolhatja a remis-t? Nem, tisztelt négyes, ötös, vagy tudja Isten, hányas szövetség, mindez délibáb, hiu ábránd, mi már győzünk, mi már győztünk is, diadallal, becsülettel, igazsággal, urai vagyunk térnek, időnek s rajtunk áll, mikor mondjuk be a mattot önöknek. Mert eddig, elismerjük, nehéz volt a játék és ha már végigcsináltuk, látni is akarunk valamit belőle. Remis? Szó sincs róla, atyuska és Poincaré ur, ettől elkéstünk, mert nem lehet, hogy annyi szív hiába onta vért...

*

Mi ismerjük *Dunántuli* és *Ady* Endre urakat, sőt ismerjük *Gyóni* Gézát is és míg egyrészt őszinte meggyőződéssel valljuk az utóbbit poétának, másrészt még őszintébb sajnálkozással látjuk, hogy ebből a kérdésből hirlapi vitát csinál az előbbi kettő, több izléssel az egyik, kevesebbel a másik, de mindakettő fölöslegesen. *Gyóni* Géza nem szólhat bele a dologba, messze Keleten sinylődik ellenség fogságában, beszélnek azonban helyette a versei és a közönség, mely olvassa ezeket a verseket. Orator fit, poeta nascitur, itt se pártfogás, se intrika nem számít és ha száz levélben írná is meg *Ady* a kritikáját és ha egy sort sem írna *Dunántuli* a *B. H.*-ban, *Gyóni* Géza akkor is nagy poéta lesz, ha igazi tehetség lakik benne. A legelfogulatlanabb, legbiztosabb szemű kritikus mindig a közönség volt és az is marad és igazán kár minden egyéni vitáért, mely a *Gyóni* versei körül forog. Ezt tudhatja *Dunántuli*, a klasszikus és tudhatja *Ady* is, az ultramodern. És ha mi az előbbi mellett állunk, nem érezzük magunkat feljogosítva, hogy pálcát törjünk az utóbbi felett. Kinek a pap, kinek a papné, egy azonban bizonyos: az igazi tehetség túléli korát és független a kritika és a divat szeszélyétől.

BRACHFELD F.

Ő cs. és apost. kir. felsége kamarai szállítója
Csász. és kir. udvari szállító

Tábori fehéreneműek és esőkabátok.

Féregóvó selyemingek és alsóruházat.

Nyári ingek és harisnyák.

Uri nyári ruházat mérték után.

Budapest, Dorottya-u. 1. Gizella-tér sarok.

Jegyezzünk hadikölcsönt!

A harmadik magyar hadikölcsön aláírása

folyó évi október 18-ától november 17-ig bezárólag tart. Aláírási helyekül fognak szerepelni az összes állami pénztárak és adóhivatalok, a postatakarékpénztár és közvetítő helyei, az Osztrák-Magyar Bank budapesti főintézete, valamint a magyar szent korona országai, továbbá Bosznia és Hercegovina területén levő fiókjai, az Országos Központi Hitelszövetkezet, a Magyar Általános Hitelbank és a budapesti és zágrábi intézetek által fölhatalmazott intézetek.

A harmadik hadikölcsön kötvényei 1915 november 1-től kezdődőleg évi 6⁰/₁₀-kal, minden év május 1-én és november 1-én lejáró utólagos részletekben kamatoznak, tehát az első szelvény 1916 május 1-én esedékes. Az aláírás, illetve befizetés napjától a folyó évi november 1-ig terjedő időre eső kamatok akként térítetnek meg, hogy a folyó évi október hó 31-e előtt eszközölt jegyzéseknél, illetve befizetéseknél a kötvények aláírási ára 30 fillérrel kisebb összegben van megállapítva, mint az ezen időpont után történő jegyzéseknél.

A harmadik hadikölcsön előnyös feltételei, a pénzpiac kedvező helyzete, az utóbbi hónapoknak a háborút eldöntő fényes győzelmei és ennek folytán annak kétségtelen és világos felismerése, hogy a létünkért folytatott nagy küzdelem győzelmes befejezésére szükséges kölcsön jegyzésében való minél nagyobb részvétel az aláírók magánérdekei mellett a közérdeket is nagy mértékben szolgálja: biztosítékai annak, hogy a harmadik hadikölcsön jegyzésének eredményében az ország lelkes *önbízalma* és nagy teherbírásáról ismételten fényes bizonyosságot tevő *közgazdasági ereje* előreláthatólag még impozánsabban fog megnyilvánulni, mint az első és második hadikölcsön alkalmával.

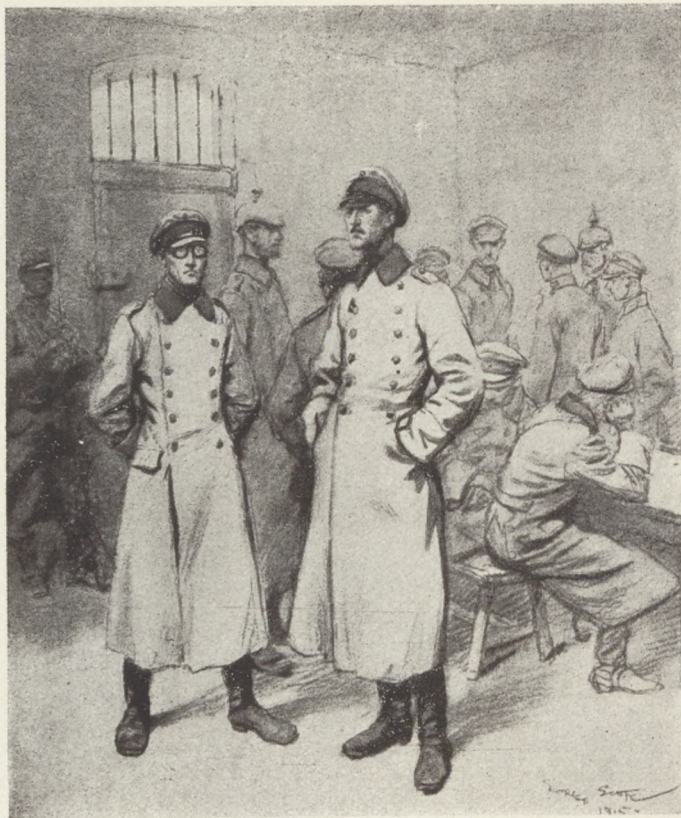
Felelős szerkesztő: DOBAY ISTVÁN.

Főmunkatárs: NÁDASDI BAÁN ACHILLES dr.

Laptulajdonos: DOBAY ISTVÁN és SZÉNÁSY SÁNDOR DR.



Olaszok által használt gázbombák a délnyugati harctéren.



Angol fantázia : Német tisztok francia fogságban.



Az olasz hadiszálláson : Joffre és az olasz király reggeliznek.
(A „The Illustrated London News“ eredeti felvétele után.)



Francia hadállás Elzászban : Németek által összelőtt lövészárkok a Thann völgyében.
(Az „Illustration“ eredeti felvétele után.)

Jegyezzünk hadikölcsönt !



A Ritz az előkelő társaság szállója.

Frenreisz István

Éttermei

katonatisztek kedvelt találkozó helye.

Saját borpincék. — Telefon: József 35—87.

Budapest, VIII., József-körut 56.

A HÁBORU ÉS ANGLIA!

A HÁBORUS ANGLIA

Irta: BING EDE JÁNOS.

MOST JELENT MEG!

Megrendelhető: „A TÁRSASÁG“ kiadóhivatalában.

Ára: 2 korona 50 fillér.

Urmánczy Nándorné **Szakácskönyve** az uri világ ízlése. ..

A könyv ára kötve 3 kor. 60 fillér. A szerző könyvének tiszta jövedelmét a háboru árvái felsegítésére fordítja.

Eltér minden eddigi sablonos rendszertől. A mai viszonyokhoz alkalmazkodik. Közel 500 eredeti, praktikus étel receptjét maga próbálta ki és a ki utána csinálja, biztosra mehet. Főszempontjai: takarékoság, izletesség, egészség. Kiállítása igazán művészi: címfődelét *Glatter Gyula* festőművész rajzolta. ** Megrendelhető: **A Társaság** kiadóhivatalánál, Budapest, Ritz-szálló.

HUBERT J. E.

GENTRY CLUB

kapható minden nagyobb üzletben

ELSŐ MAGYAR
PEZSGŐ-GYÁR
POZSONYBAN

Alapított 1825-ben